

О.М. Дибя
к. е. н., доцент кафедри інвестиційної діяльності
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима гетьмана»

РОЛЬ БАНКІВ У ПРОЕКТНОМУ ФІНАНСУВАННІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

У зв'язку із стрімкими тенденціями інтеграційних процесів сьогодення нагальним постає питання систематичного пошуку додаткових джерел фінансування в контексті операційної діяльності суб'єктів господарювання, реалізації проектної компоненти ділової активності на макро- та на мікро- рівні. Світовий досвід слугує доказом того, що приватний капітал все частіше виявляється не здатним сформувати матеріальний базис для успішної реалізації ідеї проекту. Проте, відносно нові джерела залучення фінансових ресурсів (наприклад, ресурси бізнес-ангелів, краудфандингових платформ) доволі часто володіють обмеженим спектром ресурсів, а також залишаються занадто ризиковими та не достатньо відомими для низки суб'єктів господарювання. Тому, в умовах глобальних та євро інтеграційних викликів популярним залишається залучення фінансових ресурсів за посередництвом банків.

В зв'язку із доволі тривалою актуалізацією процесів банківського проектного фінансування на практиці, окремі аспекти набули поширення у працях сучасних українських економістів. Зокрема, зазначеним науковим проблемам присвячені праці О. Амоші, Ю. Бажала, Т. Васильєвої, А. Гальчинського, М. Диби, В. Зимовця, Т. Майорової, А. Пересади, О. Ляхової, А. Чухна та інших.

Почесне місце банків в системі інноваційного розвитку країн світу пов'язуємо із історичним характером взаємозв'язків тенденцій соціально-економічного розвитку країн з етапами формування банківської системи світу. Міжнародна практика доводить, що без участі банку реалізація проектного фінансування неможлива. Особливістю участі банків у проектному

фінансуванні є те, що вони стають не тільки позикодавцями, а й безпосередніми учасниками такого проекту, коли здобувають пакет акцій позичальника або вводять до ради складу директорів свого представника для безпосереднього контролю за цільовим використанням коштів, що є додатковою гарантією повернення кредиту. У цьому разі банк має незаперечну інформаційну перевагу, оскільки жодне суттєве управлінське рішення не буде ухвалене без його відома [1].

Дослідження фахівців Глобального інституту МакКенсі доводять, що зміни на фінансовому ринку пов'язані зі змінами ВВП країн світу. Наприклад, протягом останніх років відбулося підвищення показників кредитування в 15 найбільших країнах, що розвиваються близько на 14 трлн. дол., що супроводжувалося пропорційним зростанням ВВП [2]. Станом на 2015 р. рейтинг провідних банків за капіталом 1-го рівня очолювали чотири Китайські банки, два із яких утримують лідируючі позиції уже протягом трьох останніх років. П'яте місце посів JPMorgan Chase Co (США), який був лідером у 2010 р. та займав третє місце у рейтингу 2012 р. У 2017 р. трійка лідерів залишилася незміною. Натомість, на четвертому місці опинився Mitsubishi UFJ Financial Group (Японія), який витіснив на одну позицію Bank of China. JPMorgan Chase Co (США) у 2017 р. зайняв шосте місце.

Згідно досліджень журналу «Банкір» (The Banker magazine), сукупний дохід усіх китайських банків рейтингу в два рази більший за аналогічний показник їх конкурентів з США та у десять разів вищий за дохід банків Великої Британії. Тому, очевидним є підвищення ролі банків країн Азії на міжнародному ринку, що також пов'язуємо із висхідними темпами їх економічного та інноваційного розвитку.

В контексті проектного фінансування, доволі значна частка укладених банківських угод належить проектам, що реалізуються в країнах Європи (табл. 1).

У 2015 році найбільший обсяг фінансових ресурсів було направлено в енергетику, транспортну індустрію та нафтогазову промисловість. Тенденція

залишилась без змін, однак, у 2012 році скоротився загальний обсяг коштів. Порівняно з показником 2010 року, сукупний обсяг залучених фінансових ресурсів для реалізації проектів у 2015 році скоротився на 68 % й становив 123 605 млн. дол. США проти 208 174,00 млн. дол. США у 2010 році [4].

Таблиця 1

ТОП — 10 проектів профінансованих шляхом укладання угод банківського проектного фінансування у 2017 році*

Дата реалізації	Позичальник	Сума угоди, млн. дол. США	Країна-виконавець	Сектор економіки
1	2	3	4	5
24.02.2017	PT Bhumi Jati Power	3355,0	Індонезія	Енергетика
21.03.2017	Natl Grid Gas Distn Ltd	2235,2	Велика Британія	Нафта та газ
30.01.2017	Lightstone Holdco LLC	1825,0	США	Енергетика
20.02.2017	Delek Drilling LP	1750,0	Ізраїль	Нафта та газ
16.03.2017	Jordanian Attarat Power Co	1581,0	Йордан	Енергетика
22.03.2017	Suki Kinari Hydropower	1450,0	Пакистан	Енергетика
22.03.2017	Karot Power Co	1390,0	Пакистан	Енергетика
29.03.2017	WCX M4 Finco Pty Ltd	1322,1	Австралія	Транспорт
24.01.2017	Cricket Valley Project	1052,0	США	Енергетика
21.02.2017	OWP Butendiek GmbH & Co KG	1006,1	Німеччина	Енергетика

* Джерело: [3]

З огляду на наведені переваги та глобальні тенденції банківського проектного фінансування, можемо зробити висновки щодо необхідності його удосконалення в контексті євро інтеграційних процесів. Це дозволить зберегти

європейські позиції на глобальних ринках, скласти достойну конкуренцію стрімкому розвитку проектного фінансування у країнах Азії та США.

Література:

1. Майорова Т. В. Проектне фінансування : підручник / Т. В. Майорова, О. О. Ляхова та ін.; за заг. та наук. ред. проф., д.е.н. Т. В. Майорової. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Київ : КНЕУ, 2017. — 434, [6] с.
2. McKinsey Global Institute. Global capital markets: Entering a new era. September 2009. — 32 p.
3. Global Project Finance review. Managing underwriters. First Quarter 2017. Thomson Reuter. - [Electronic resource]. - The way of access: <http://www.pfie.com/Journals/2017/04/20/y/m/d/PFI-Financial-League-Tables-Q1-2017.pdf>
4. Global Project Finance review. Managing underwriters. First Quarter 2015. Thomson Reuter. - [Electronic resource]. - The way of access: <http://www.pfie.com/Journals/2015/04/16/d/n/d/PFI-Financial-League-Tables-2015-Q1.pdf>